

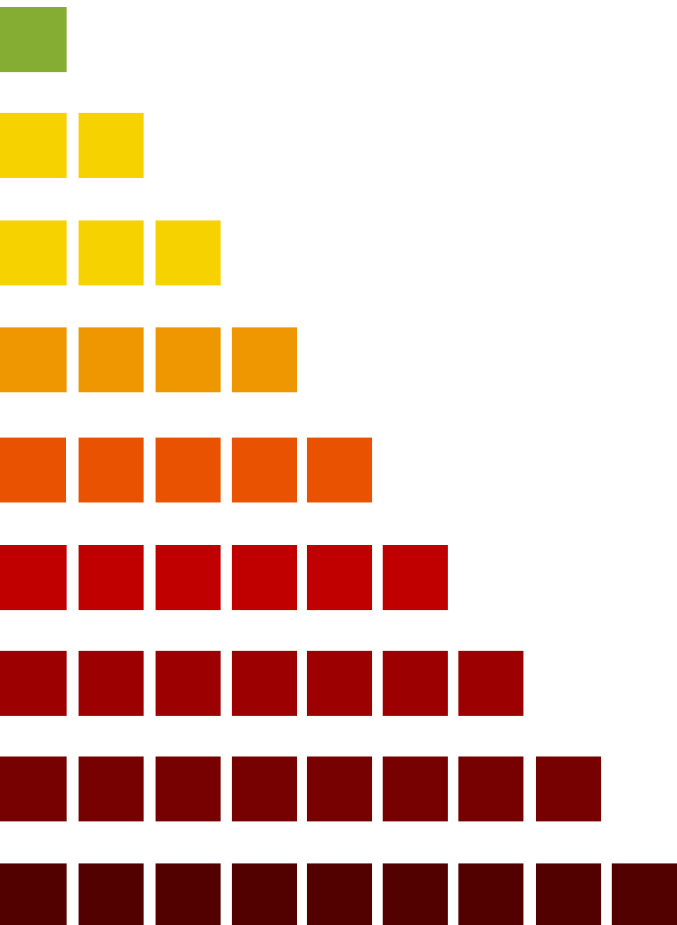

DOMY UBÓSTWA

Warunki mieszkaniowe osób ubogich

RAPORT Z BADAŃ STATYSTYCZNYCH

KRAKÓW 2018

Zespół autorski:
Łukasz Pytliński, Andrzej Guła, Anna Dworakowska

Koordinacja badań:
Anna Dworakowska – Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy
Dorota Franczukowska- PwC
Wojciech Kmiecik – Stowarzyszenie Wiosna

Projekt i realizacja:
Paulina Łakomy

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy oraz PwC Polska pragną podziękować Stowarzyszeniu Wiosna za przeprowadzenie ankietyzacji wśród osób zgłoszonych do Programu Szlachetna Paczka. Pozyskane przez wolontariuszy Stowarzyszenia Wiosna dane stanowią podstawę niniejszego raportu.

Kraków 2018
Copyright © Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy, PwC Polska

Publikacja dostępna na stronach:
www.krakowskialarmsmogowy.pl
www.pwc.pl

	WPROWADZENIE	3
	PRZYCZYNY UBÓSTWA	6
	ZAMIESZKIWANE BUDYNKI	7
	ŹRÓDŁA GRZEWCZE	11
	ŹRÓDŁA PRZYGOTOWANIA WODY UŻYTKOWEJ	14
	STAN TECHNICZNY BUDYNKU	16
	KOSZTY OGRZEWANIA	20

WPROWADZENIE

Podstawowym celem badania "Domy ubóstwa" było zdiagnozowanie sytuacji mieszkaniowej osób i rodzin należących do szeroko zdefiniowanej sfery ubóstwa w Polsce. Szczególny nacisk położono na kwestie związane z rodzajem i stanem technicznym wykorzystywanych w zamieszkiwanych lokalach źródeł grzewczych oraz jakością budynków ze względu na kryterium izolacyjności cieplnej. Badanie przeprowadzone zostało dzięki współpracy Krakowskiego Alarmu Smogowego, PwC Polska oraz Stowarzyszenia Wiosna. Objęło ono 705

lokali mieszkalnych osób i rodzin zgłoszonych do Programu Szlachetna Paczka z terenu województwa Małopolskiego. Realizacja badania polegała na wypełnieniu przez przeszkolonych wolontariuszy Szlachetnej Paczki ankiety dotyczącej lokalu mieszkalnego na podstawie rozmowy z osobami zgłoszonymi do Programu oraz oględzin lokalu i budynku.

Pozyskane dane prowadzą do wniosku, że sytuacja mieszkaniowa osób biednych jest bardzo zróżnicowana.

- Dwie trzecie osób zgłoszonych do Programu Szlachetna Paczka zamieszkuje domy jednorodzinne – stan tych budynków jest znacznie gorszy niż budynków wielorodzinnych.
- 60% domów jednorodzinnych zamieszkiwanych przez osoby zgłoszone do Programu jest zupełnie nieocieplona, a dalsze 14% posiada jedynie częściowe ocieplenie.
- Aż 90% domów jednorodzinnych ogrzewanych jest za pomocą paliw stałych – węgla i drewna. Średni wiek kotła na węgiel to 14 lat w związku z czym urządzenia te będą musiały być wkrótce wymienione.
- W aż 24% domów jednorodzinnych oraz 10% mieszkań w budownictwie wielorodzinnym głównym źródłem ciepła są stare piece kaflowe. Ich średni wiek to 40 lat.
- Mieszkańcy aż 27% budynków nie mają dostępu do ciepłej wody w kranie – zmuszeni są podgrzewać wodę w garnku, na kuchniach gazowych, elektrycznych lub piecach na paliwa stałe.
- W aż 33% domów jednorodzinnych stwierdzono, że pomieszczenia są niedogrzone.

Uwagi wolontariuszy odwiedzających gospodarstwa domowe nierzadko obrazują poważne usterki techniczne, które dyskwalifikują lokal jako miejsce, w którym na stałe powinni zamieszkiwać ludzie (uszkodzony dach, zawilgocenia, brak podłogi, zawałone kominy). W przypadku budownictwa wielorodzinnego sytuacja mieszkaniowa osób ubogich jest nieco lepsza ze względu na kryterium komfortu, **tu problem jednak**

stanowi istotny udział kosztów ogrzewania w ogólnych wydatkach gospodarstwa domowego.

Mamy nadzieję, że przedstawiona w tym raporcie diagnoza przyczyni się do opracowania kompleksowego programu pomocy osobom ubogim w poprawie warunków mieszkaniowych, zwiększeniu standardu energetycznego budynków i wymianie źródeł ciepła.

SŁOWO WSTĘPNE – KAS

W marcu 2018 r. rząd zapowiedział przygotowanie krajowego programu przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu. O taki program Alarm Smogowy zabiega od początku swojej działalności.

Na obszarach gdzie wdrażane są uchwały antysmogowe i nałożono powszechny obowiązek wymiany starych wysokoemisyjnych źródeł ciepła, pomoc dla ludzi najuboższych jest szczególnie ważna, gdyż osoby te nie mają możliwości finansowych, żeby udźwignąć inwestycje w wymianę starego kotła czy docieplenie domu oraz nie stać ich na ponoszenie zwiększonych kosztów ogrzewania.

Na Państwa ręce przekazujemy pierwsze w Polsce badania, które pokazują obraz ubogich energetycznie domów.

Wnioski jakie z nich płyną powinny być cenną wskazówką dla rządzących na róż-

nych szczeblach administracji, którzy podjęli się wyzwania stworzenia programu adresującego program ubóstwa energetycznego. Jak pokazują badania domy ubóstwa to domy niedocieplone, ogrzewane węglem i drewnem, często pozbawione dostępu do podstawowych usług sanitarnych, jak na przykład ciepła woda użytkowa. Aż 27% z domów jednorodzinnych, w których mieszkają osoby zgłoszone do programu „Szlachetna Paczka” nie ma ciepłej wody w kranie.

Wyprowadzanie ludzi z ubóstwa energetycznego poprzez programy termomodernizacji jest więc czymś więcej niż tylko walką o ciepłe domy. Jest walką o zapewnienie dostępu do podstawowych zdobyczy cywilizacyjnych poprawiających egzystencję i komfort życia ludzi.

Andrzej Guła
Prezes Stowarzyszenia Krakowski Alarm Smogowy

SŁOWO WSTĘPNE – PWC

Smog stał się w Polsce tematem numer jeden w bardzo krótkim czasie, choć skala problemu, z jaką mamy obecnie do czynienia, jest składową wielu czynników i wielu lat. Nie można go też rozpatrywać tylko w kategoriach odnoszących się do środowiska naturalnego. Zjawisko to jest znacznie szersze i ma daleko idące skutki, tak społeczne, jak i ekonomiczne. O tym, że walka ze smogiem jest istotną kwestią, nie trzeba nikogo przekonywać. Od współpracy na wszystkich szczeblach władzy samorządowej i centralnej, a także zaangażowania przedsiębiorców zależy to, jak szybko uda się wypracować realny i skuteczny plan tej walki. Celem PwC jest budowanie społecznego zaufania i rozwiązywanie kluczowych problemów współczesnego świata. Aktywnie działamy w 9 miastach w Polsce, dlatego projekty mające na celu poprawę jakości życia społeczności lokalnych są dla nas

jednym z priorytetów. Wierzymy, że dobry przykład może stać się motywacją do działania także w innych regionach, najbardziej dotkniętych negatywnymi skutkami smogu.

Analiza ubóstwa energetycznego rodzin z terenu Małopolski, którą zrealizowaliśmy wspólnie z Krakowskim Alarmem Smogowym i Stowarzyszeniem Wiosna, to pierwszy krok w kierunku rzeczywistego uświadomienia skali problemu i konieczności pracy u podstaw. Zły stan techniczny wielu budynków, nieodpowiedni rodzaj ogrzewania w domach czy brak środków na zmianę tego stanu rzeczy istotnie przyczyniają się do powstawania smogu. Opisanie zjawiska jest podstawą do opracowania konkretnego planu działania, w realizację którego powinny włączyć się wszystkie podmioty z regionu, którym zależy na poprawie obecnej sytuacji.

Bartosz Jasiołek
Partner w PwC Polska

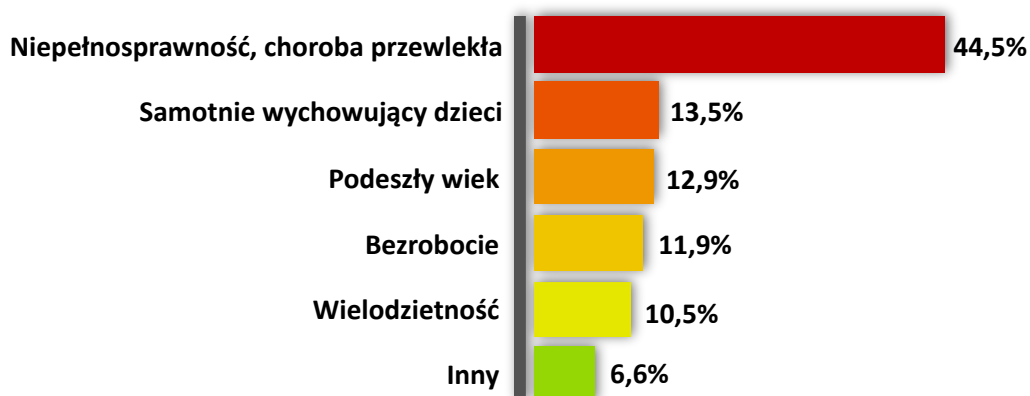
PRZYCZYNY UBÓSTWA

Zjawisko ubóstwa jest jednym z głównych problemów społecznych w Polsce. Źródeł ubóstwa na świecie zwykle dopatruje się w niedoskonałościach mechanizmów rządzących systemami gospodarczymi i nierównym dostępem do dóbr i usług kształtujących poziom życia. Przyczyny ubóstwa mają bardzo zróżnicowany charakter, a nierówności ekonomiczne determinowane są także czynnikami o charakterze społecznym, psychologicznym oraz określonymi uwarunkowaniami osobniczymi cechującymi jednostki lub całe grupy.

W przypadku ubóstwa osób zgłoszonych do Programu Szlachetnej Paczki mamy do czynienia zarówno z przyczynami społeczno-ekonomicznymi jak i osobniczymi. Ponad 40% z ogółu badanych to osoby, których ubóstwo wytworzone zostało zarówno przez dysfunkcje osobnicze (choroba przewlekła, niepełnosprawności) jak

i dysfunkcje tkwiące w systemie opieki społecznej, które osoby takie pozostawia bez wystarczającego wsparcia, skazując je na wykluczenie ekonomiczne, a często i społeczne. Osoby chore to dominująca grupa wśród zgłoszonych do Programu Szlachetnej Paczki. Jeśli dodamy do niej osoby w podeszłym wieku o względnie niskich dochodach, to udział osób wymagających opieki wśród ogółu zgłoszonych sięgnie niemal 60%. Kolejna grupa zgłoszonych do Programu to rodziny z dziećmi. W przypadku co czwartego badanego gospodarstwa domowego ubóstwo dotyczy dzieci, zarówno tych z rodzin wielodzietnych jak i wychowywanych przez tylko jednego z rodziców. Ostatnia, niewielka, gdyż 12-procentowa grupa, skupia osoby lub rodziny, w przypadku których bieda ma podłoże o charakterze typowo ekonomicznym, czyli jest wynikiem braku dostępu do pracy.

Przyczyny zgłoszenia osób lub rodzin do Programu Szlachetna Paczka

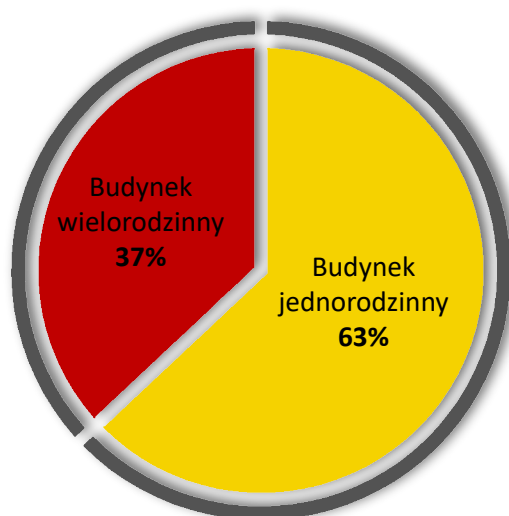
Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Podstawa N=705; Odsetki nie sumują się do 100% gdyż w niektórych przypadkach przyczyn zgłoszenia było kilka.

ZAMIESZKIWANE BUDYNKI

Stopa ubóstwa w Polsce jest znacznie wyższa na terenach wiejskich niż w miastach. Różnice poziomu zamożności pomiędzy miastem a wsią są zjawiskiem powszechnym niemal w całej Europie.

Ponad 60% uczestników badania to osoby lub rodziny mieszkające w budynkach jednorodzinnych, które dominują w zabudowie wiejskiej.

Typ budynku zamieszkania uczestników badania

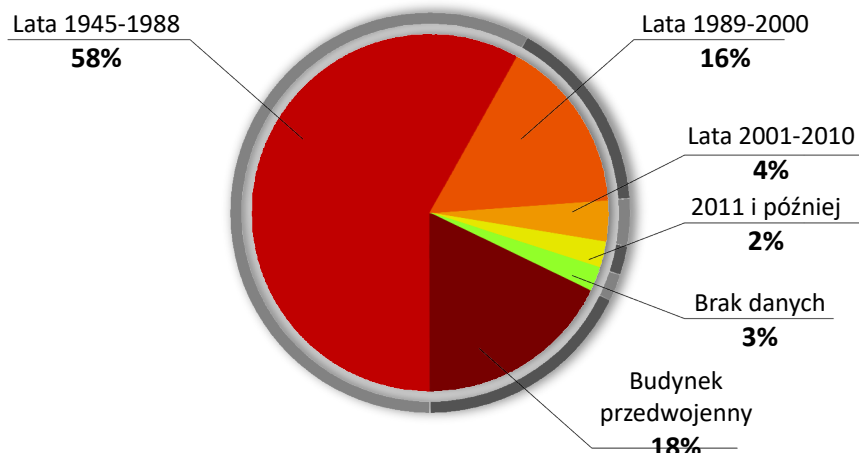

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Podstawa N=705

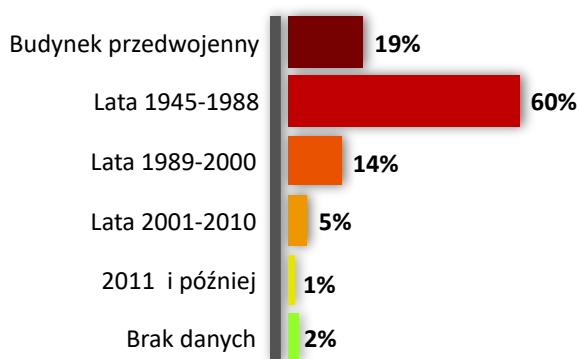
Większość budynków zamieszkiwanych przez uczestników badania została wzniesiona w latach 1945-1988. Generalnie struktura wiekowa budynków badanych nie odbiega w dużym stopniu od struktury wiekowej budownictwa mieszkaniowego w Polsce, choć należy zauważyć, że w próbie badawczej udział budynków wybudowanych po 2000 r. wynoszący zaledwie 6%, jest znacznie niższy niż analogiczny odsetek w populacji generalnej, w której udział budynków wzniesionych w XXI wieku prze-

kracza w sposób istotny 10%. Podobnie również jak w populacji generalnej, średni wiek budynku jednorodzinnego w próbie badawczej jest wyższy niż budynku wielorodzinnego. Jest to zjawisko naturalne, związane z intensywnym rozwojem budownictwa wielorodzinnego w latach 60-tych i 70-tych. Osoby ubogie zamieszkują budynki starsze niż przeciętni mieszkańcy naszego kraju, jednak różnice w wieku budynków nie są drastyczne.

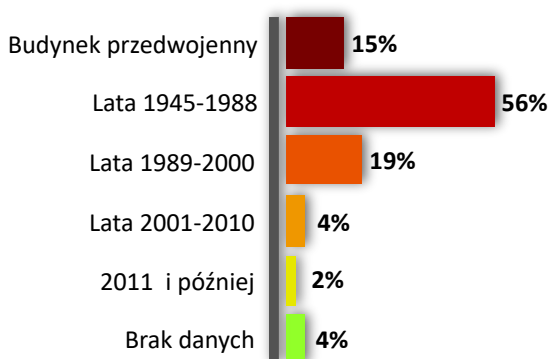
Wiek budynku zamieszkania uczestników badania

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

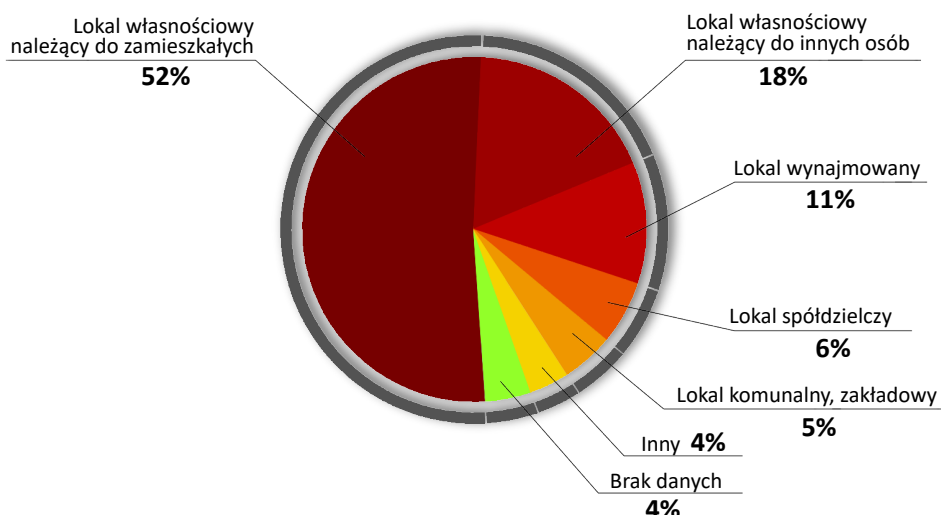
Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017 r.; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

Tylko połowa osób lub rodzin objętych badaniem zamieszkuje w lokalu własnościowym. Według danych NBP w Polsce około 80% lokali należy do zamieszkujących je osób. Na tym tle uzyskany w badaniu wynik uznać należy za bardzo niski. Sytuacja ta komplikuje możliwości inwestycyjne w zakresie poprawy stanu technicznego lokali zamieszkiwanych przez osoby ubogie.

Jak można oczekiwać struktura własności różnicowana jest w istotnym stopniu w zależności od typu budownictwa. W przypadku budynków jednorodzinnych udział lokali własnościowych jest znacznie wyższy

i wynosi 68%, choć należy zwrócić uwagę, że również w tej grupie udział osób lub rodzin zamieszkujących lokale użyczone nie należy do niskich (20%). W przypadku budownictwa wielorodzinnego lokale własnościowe stanowią 25% ogółu, podobny udział posiadają lokale wynajmowane. Pozostałe osoby z budownictwa wielorodzinnego zgłoszone do Programu zamieszkują w lokalach użyczonych, spółdzielczych lub komunalnych. Ze względu więc na kryterium własności sytuacja osób ubogich zamieszkujących lokale w budynkach wielorodzinnych jest bardzo zróżnicowana.

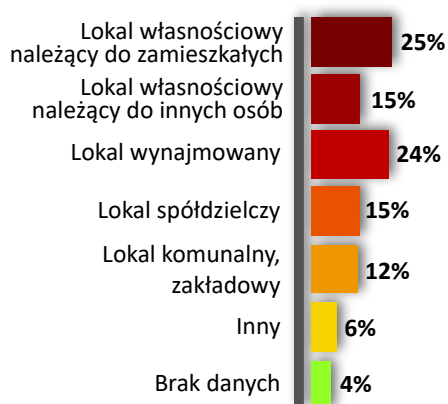
Forma własności budynku

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

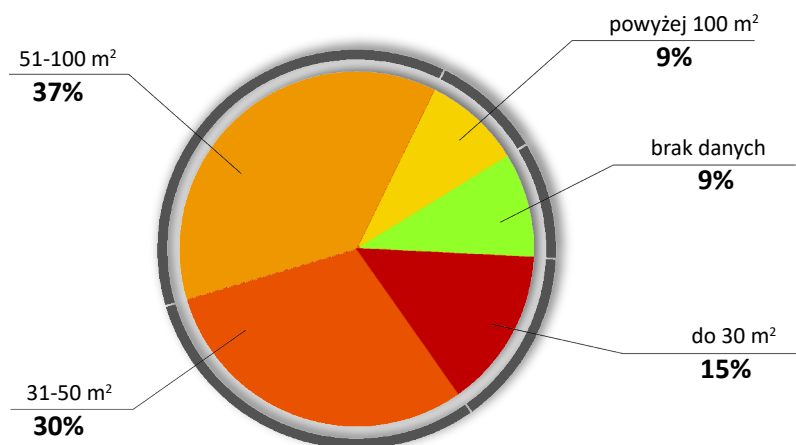

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

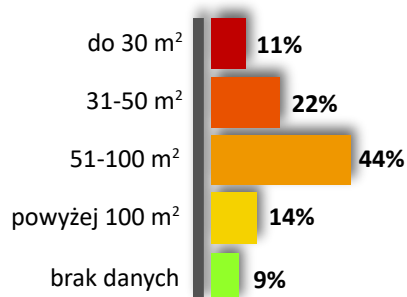
Co siódma osoba lub rodzina zgłoszona do Programu Szlachetnej Paczki zamieszkuje lokale, których powierzchnia nie przekracza 30 m². Są to z reguły osoby samotne i starsze. Dalsze 30% lokali należy do kategorii 31-50 m² a ponad 40% to lokale o powierzchni przekraczającej 50 m². Średnia wielkość mieszkania w budownictwie wielorodzinnym kształtuje się na poziomie 44 m², co znacznie odbiega od średniej

ogólnopolskiej dla tego typu budownictwa, która zgodnie z danymi GUS przekracza 60 m². **Średnią wielkość lokalu w budynku jednorodzinnym wynoszącą 75 m² również należy uznać za niezbyt wysoką,** jednak należy uwzględnić, że wartość ta może być zaniżona przez przypadki, w których osoba lub rodzina zgłoszona do Programu zajmuje tylko część powierzchni użytkowej budynku jednorodzinnego.

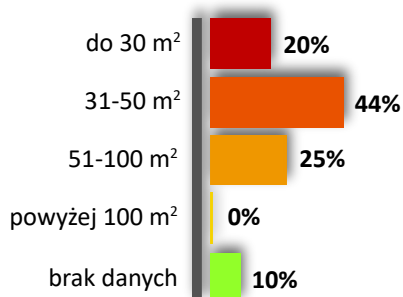
Metraż budynku/lokalu

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

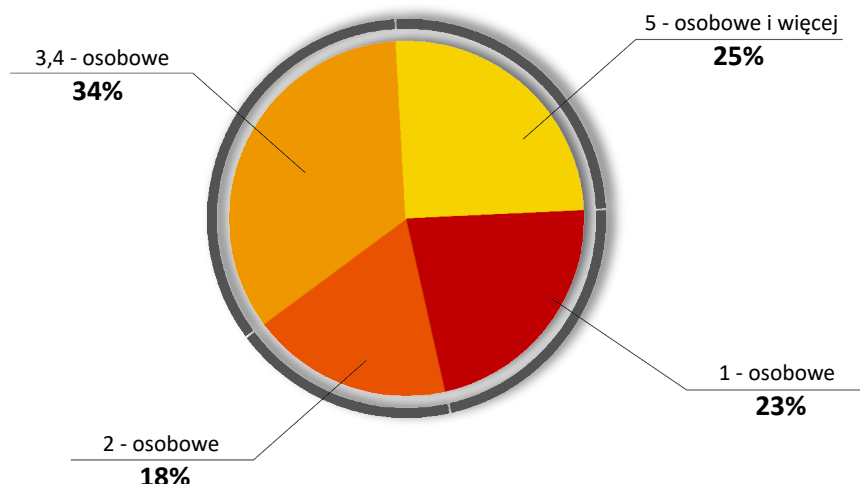

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

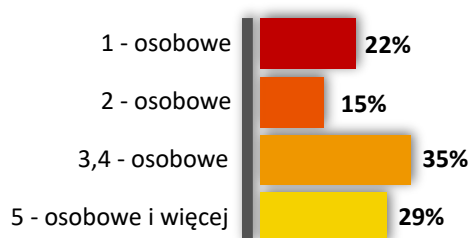
Co czwarte gospodarstwo domowe zgłoszone do Programu to gospodarstwo zamieszkiwane przez osobę samotną. Prawie 60% to jednak gospodarstwo co najmniej 3-osobowe. **W ponad połowie gospodarstw zgłoszonych do programu Szlachetna Paczka zamieszkują dzieci.** W

co piątym gospodarstwie jest ich więcej niż dwójka. Średnia liczba osób zamieszkujących lokal w budownictwie wielorodzinnym to 3 osoby, natomiast w budynkach jednorodzinnych wartość ta kształtuje się na poziomie 3,6 osoby.

Wielkość gospodarstwa domowego

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

ŹRÓDŁA GRZEWCZE

W przypadku budownictwa wielorodzinnego połowa lokali w charakterze głównego źródła ciepła wykorzystuje miejską sieć ciepłowniczą. Co piąte mieszkanie ogrzewane jest gazem lub prądem elektrycznym. **Co czwarty lokal w budownictwie wielorodzinnym wyposażony jest natomiast w źródła ciepła bazujące na spalaniu paliw stałych.** Są to głównie kotły węglowe zasy-

powe oraz piece kaflowe. Ten znaczny udział paliw stałych w budownictwie wielorodzinnym podkreśla specyfikę badanej grupy. Na uwagę zasługuje fakt, że **aż co dziesiąty lokal ogrzewany jest piecem kaflowym**, podczas gdy w populacji generalnej budynków wielorodzinnych udział lokali wykorzystujących ten typ ogrzewania jest znikomy.

Również w przypadku budynków jednorodzinnych udział lokali ogrzewanych piecami kaflowymi określić należy jako znaczny, gdyż piec kaflowy stanowi główne źródło grzewcze w co czwartym lokalu należącym do tego typu budownictwa.

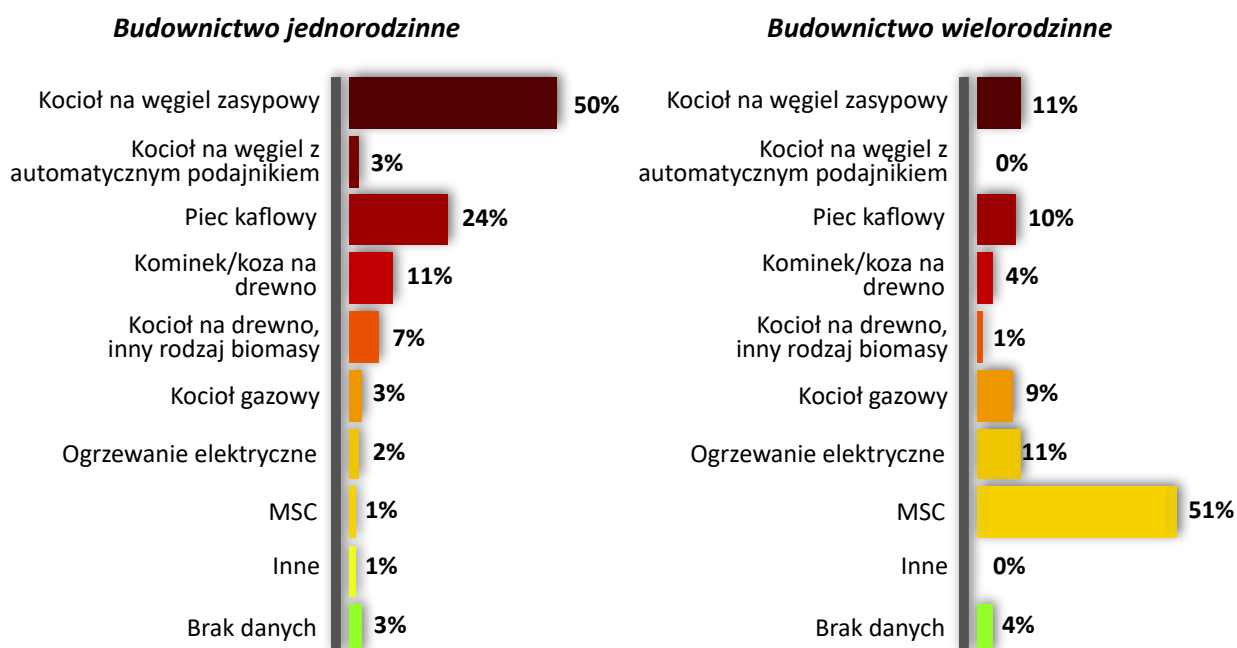
Paliwa stałe wykorzystywane są w budynkach jednorodzinnych w ponad 90% lokali. Zwraca uwagę bardzo niski udział nieco nowocześniejszych w porównaniu do standardowych kotłów zasypowych, kotłów węglowych z automatycznym podajnikiem (3% w stosunku do około 8% w populacji generalnej budynków jednorodzinnych w Małopolsce).

W części budynków jednorodzinnych, **poza głównym źródłem ogrzewania, w zależno-**

ści od potrzeb w użyciu są również piece kaflowe oraz mniejszych gabarytów piecyki, kozy, lub kominki, w których spala się różne rodzaje paliw stałych. Generalnie w budownictwie jednorodzinnym kominek lub koza zainstalowane są w co piątym lokalu. W budownictwie wielorodzinnym sytuacja taka występuje znacznie rzadziej, gdyż dotyczy co dwudziestego lokalu.

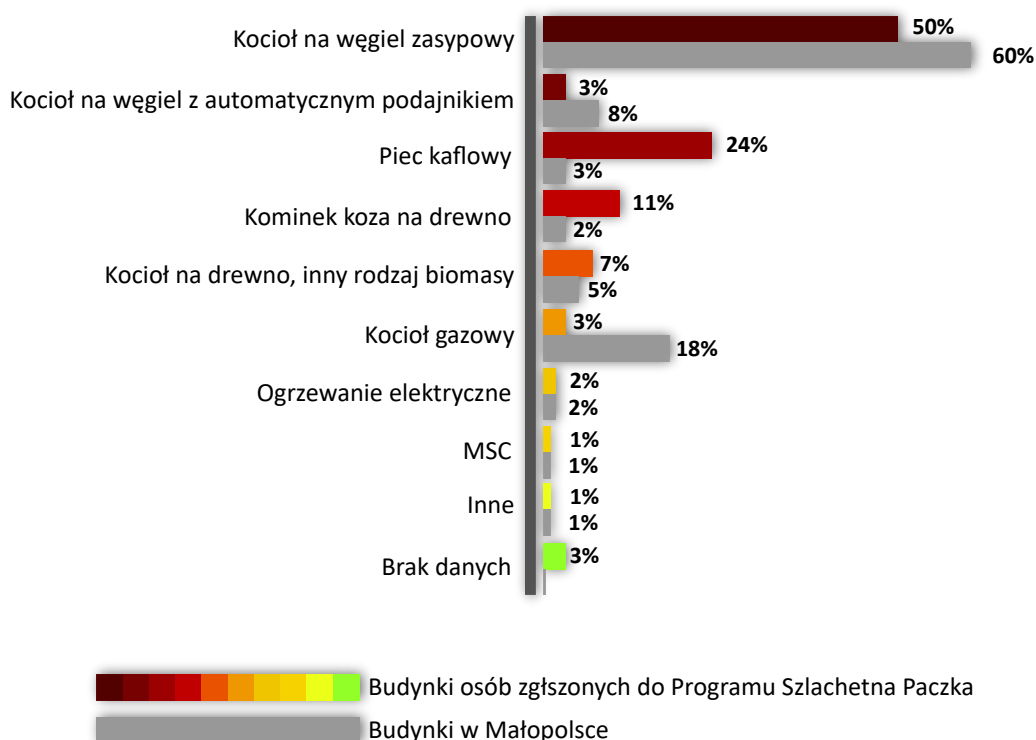
Kocioł gazowy stanowi główne źródło ogrzewania w zaledwie 3% analizowanych budynków jednorodzinnych. Z badań wynika równocześnie, że aż 30% budynków jednorodzinnych posiada dostęp do gazu, z reguły jednak jest on wykorzystywany wyłącznie w celu podgrzewania wody oraz przygotowywania posiłków.

Struktura źródeł ogrzewania budynków wśród osób zgłoszonych do programu Szlachetna Paczka

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017r.; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

Budownictwo jednorodzinne - porównanie z populacją Małopolski

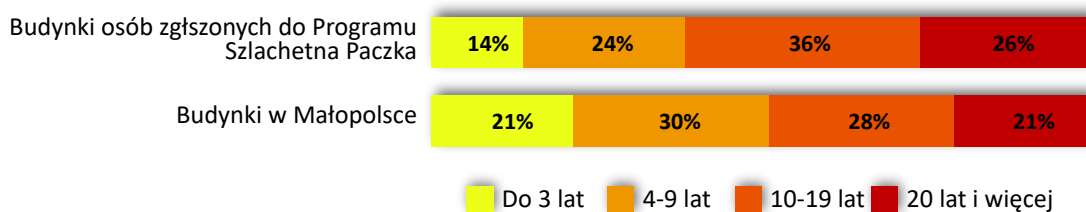

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260; Źródło dla badań małopolskich ogółem: Budynki w Małopolsce: badanie właścicieli budynków jednorodzinnych w ramach projektu Life w 2016 r., N=1000

Źródła grzewcze na paliwa stałe wykorzystywane w grupie budynków jednorodzinnych to w większości urządzenia znacznie wyeksploatowane i wiekowe. Średni wiek kotła zasypowego przekracza

13 lat, a kaflowego zbliża się do 40 lat. Ponad 60% kotłów to urządzenia dziesięcioletnie lub starsze, podczas gdy w populacji generalnej udział źródeł węglowych w tym wieku nie przekracza 50%.

Wiek kotła węglowego w budownictwie jednorodzinnym

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260; Źródło dla badań małopolskich ogółem: Budynki w Małopolsce: badanie właścicieli budynków jednorodzinnych w ramach projektu Life w 2016 r., N=1000

W gospodarstwie domowym zlokalizowanym w budynku jednorodzinnym wykorzystującym jako główne źródło ciepła zasypowy kocioł węglowy **średnie roczne zużycie węgla kształtuje się na poziomie 3,3 tony**. Generalnie zużycie węgla w aż 60% budynków ogrzewanych kotłami zasypowymi nie przekracza 3 ton rocznie. W przypadku kotłów z automatycznym podajnikiem wartość ta jest nieco wyższa i wynosi 4 tony rocznie. Znacznie mniej węgla wykorzystuje się w budynkach ogrzewanych piecami kaflowymi, gdzie średnie zużycie nie przekracza 2 ton. Wszystkie powyższe wartości, w świetle średniej ogólnopolskiej zużycia w budynkach ogrzewanych kotłami węglowymi kształtującej się na poziomie 4 ton, określić należy jako niskie. **Niższe zużycie węgla kompensowane jest jednak wysokim poziomem wykorzystania drewna**. W przypadku gospodarstw domowych korzy-

stających z kotłów zasypowych lub pieców kaflowych zużycie drewna wynosi średnio 5 metrów sześciennych. W budynkach, w których głównym źródłem ciepła są kominiki lub kozy są to 4 metry sześciennie, natomiast budynki ogrzewane kotłami na drewno zużywają ponad 11 metrów sześciennych. Średnie te są generalnie wyższe niż wartości ogólnopolskie. Są również wyższe niż średnie wartości dla samej Małopolski, gdzie przeciętnie zużywa się więcej drewna niż w innych obszarach kraju (Małopolska ma również najwyższy udział lasów prywatnych). **To duże zużycie drewna tłumaczy fakt, że co trzecie gospodarstwo domowe zlokalizowane w budynku jednorodzinnym posiada dostęp do taniego lub darmowego źródła tego paliwa**. Korzystanie z drewna w istotny sposób obniża więc koszty ogrzewania.

ŹRÓDŁA PRZYGOTOWANIA WODY UŻYTKOWEJ

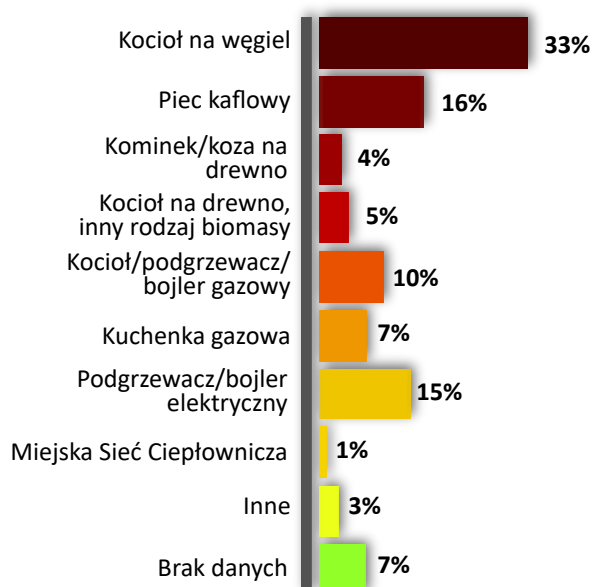
W przypadku budownictwa jednorodzinnego **paliwa stałe dominują również w strukturze paliw służących do przygotowywania ciepłej wody**. W co trzecim budynku ciepła woda przygotowywana jest w kotle węglowym, w co dwudziestym wykorzystuje się w tym celu kocioł opalany drewnem lub biomasą. **W przypadku aż 27% budynków brakuje centralnego systemu przygotowywania ciepłej wody** – woda podgrzewana jest przede wszystkim z wykorzystaniem pieców kaflowych lub kóz, a w budynkach podłączonych do sieci gazo-

wej używa się w tym celu kuchenek gazowych. W co czwartym budynku jednorodzinnym ciepła woda przygotowywana jest w podgrzewaczach/bojlerach gazowych lub elektrycznych.

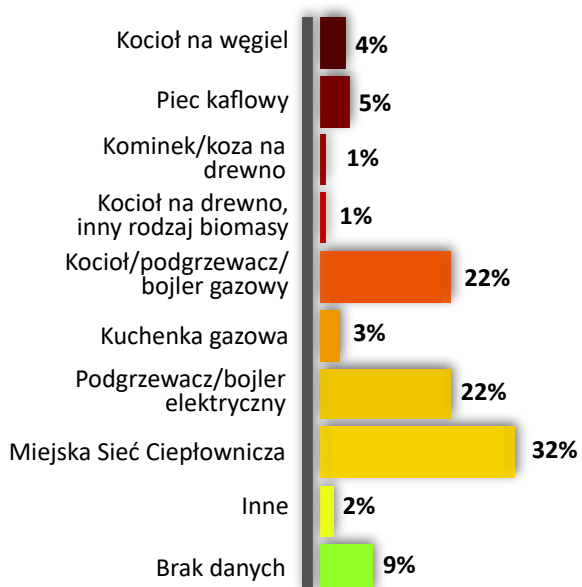
W przypadku budownictwa wielorodzinnego dominuje w tym aspekcie miejska sieć ciepłownicza oraz podgrzewacze/bojlery gazowe lub elektryczne, choć i w tym typie zabudowy w co dziesiątym lokalu na potrzeby przygotowania ciepłej wody korzysta się z paliw stałych.

Struktura źródeł przygotowywania ciepłej wody

Budownictwo jednorodzinne

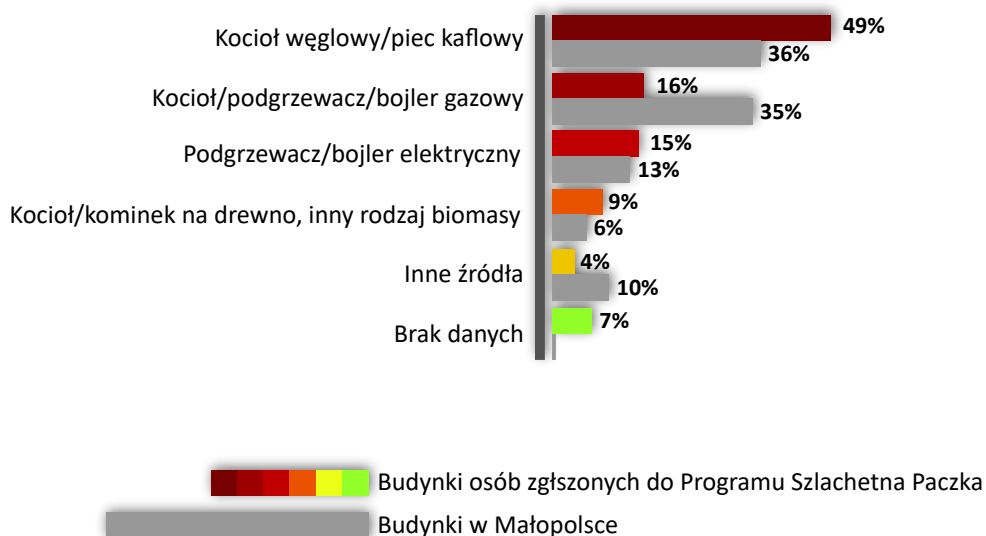

Budownictwo wielorodzinne

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

Budownictwo jednorodzinne - porównanie z populacją Małopolski

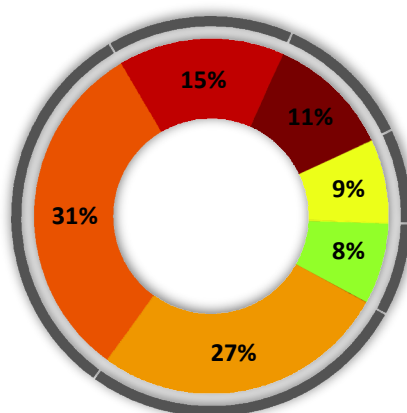
Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budynki w Małopolsce: badanie właścicieli budynków jednorodzinnych w ramach projektu Life w 2016 r., N=1000

STAN TECHNICZNY BUDYNKU

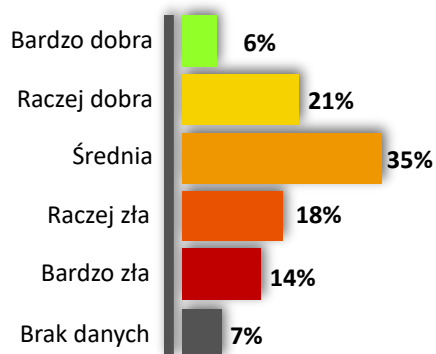
Sytuacja mieszkaniowa osób ubogich w dużym stopniu zdeterminowana jest typem budownictwa, w którym zlokalizowany jest zamieszkiwany lokal. Wnosząc na podstawie ocen dokonywanych przez wolontariuszy wypełniających ankiety **zdecydowanie wyższy poziom degradacji cechuje budynki jednorodzinne**. Utrzymanie poprawnego stanu technicznego budynku jednorodzinnego ze względu na skalę niezbędnych inwestycji z reguły przekracza możliwości finansowe osób ubogich. Degradacja budynku w sposób naturalny pogłębia się w przypadkach, w których mamy do czynienia z niepełnosprawnością, chorobą czy podeszłym wiekiem. W odmienny sposób sytuacja kształtuje się w budownictwie wielorodzinnym. Tam koszt utrzymania właściwego stanu technicznego budynku rozkłada się na więcej gospodarstw domowych, a partycypacja gospodarstw ubogich w finansowaniu wspólnych

inwestycji jest często z różnych przyczyn niższa niż wskazywałby na to udział lokalu w całościowej powierzchni budynku. Bywa też tak, że jest on finansowany przez instytucje zewnętrzne ze względu na przytaczany wcześniej fakt, że duża część lokali osób ubogich w budownictwie wielorodzinnym nie stanowi ich własności, co niekiedy znosi obowiązek inwestowania w budynek, w którym lokal się znajduje. W konsekwencji **stan techniczny niemal połowy budynków wielorodzinnych zamieszkiwanych przez zgłoszonych do Programu Szlachetna Paczka oceniany jest przez wolontariuszy jako dobry lub nawet bardzo dobry, podczas gdy analogiczny odsetek dla budynków jednorodzinnych kształtuje się na poziomie zaledwie 26%. Równocześnie stan techniczny co trzeciego budynku jednorodzinnego określany jest jako zły lub bardzo zły**.

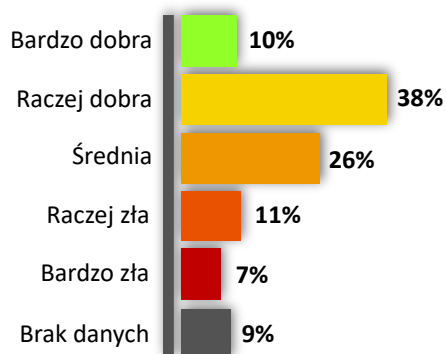
Ocena ogólnego stanu technicznego budynku

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

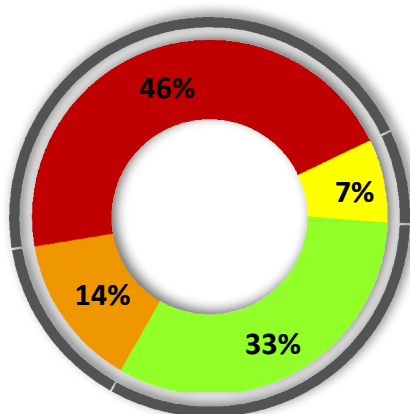
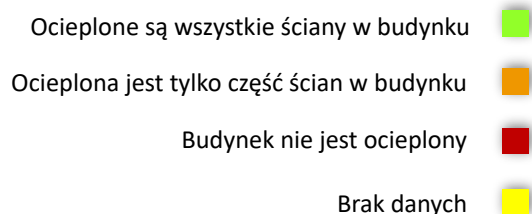

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017r.; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

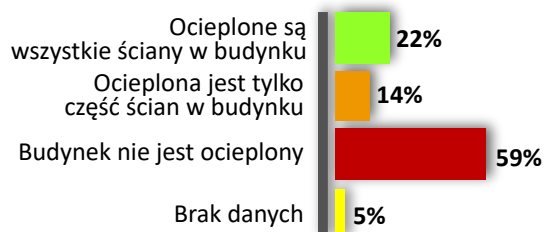
Połowa objętych analizą lokali znajduje się w budynkach nieocieplonych. Fakt ocieplenia budynku, podobnie jak to ma miejsce w populacji generalnej budynków mieszkalnych w Polsce, ściśle związany jest z rodzajem budownictwa. **W przypadku budynków jednorodzinnych dominują budynki nieocieplone. Zaledwie w przypadku 22% budynków z tej grupy ocieplone są wszystkie ściany budynku. W porównaniu z badaniami prowadzonymi wśród mieszkańców Małopolski ogółem udział**

domów jednorodzinnych z nieocieplonymi ścianami wśród osób zgłoszonych do programu Szlachetna Paczka jest znacznie wyższy. W ogólnej próbie małopolskiej odsetek ten sięga 34%, a wśród osób zgłoszonych do programu Szlachetna Paczka aż 59%. Znacznie lepiej sytuacja wygląda w tym względzie w budynkach wielorodzinnych. W przypadku połowy z nich ocieplone są wszystkie ściany budynku, a dalsze 14% posiada ocieplenie częściowe.

Ocieplenie ścian zewnętrznych budynku

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

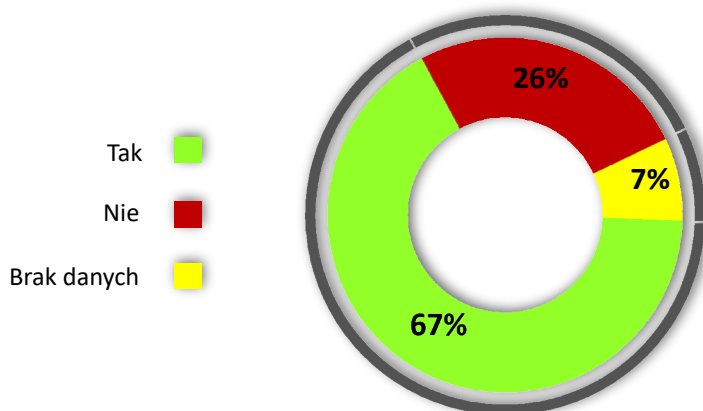

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017r.; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

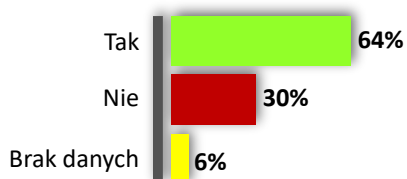
Większość lokali wyposażonych jest w okna z szybami zespolonymi gwarantującymi właściwe parametry izolacyjne, choć w porównaniu do populacji generalnej, gdzie

okna takie posiada już około 90% mieszkań odsetek lokali posiadających okna z szybami zespolonymi w wysokości 67% określić należy jako niski.

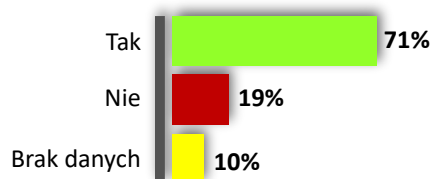
Wyposażenie w okna z szybami zespolonymi

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

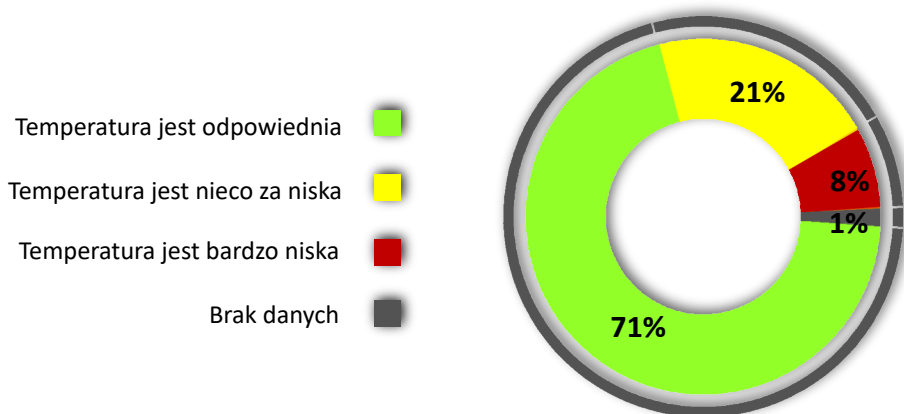

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017r.; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

29% lokali zamieszkiwanych przez osoby ubogie to lokale, w których temperatura w sezonie grzewczym określana jest jako nieco za niska lub bardzo niska. Gorsza sytuacja w tym zakresie panuje w budynkach jednorodzinnych – na komfort cieplny w tym typie budownictwa narzekają mieszkańcy aż co trzeciego lokalu. W przypadku budownictwa wielorodzinnego problem ten ma nieco mniejszą skalę jednak i dotyczy co piątego mieszkania. Jak

można się spodziewać problemy z niedograniem lokali występują najczęściej w budynkach nieocieplonych cechujących się złym stanem technicznym. **W przypadku budynków pozbawionych ocieplenia na niedogrzenie lokali narzeka ponad 40% zamieszkujących w nich osób.** Problemy z komfortem cieplnym występują w co siódmym objętym badaniem lokalu w grupie lokali zamieszkiwanych przez dzieci.

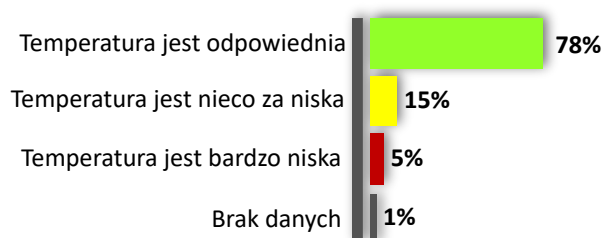
Ocena temperatury panującej w lokalu w sezonie grzewczym

Budownictwo jednorodzinne

Budownictwo wielorodzinne

Źródło: Badania wśród osób zgłoszonych do SP 2017r.; Podstawa N=705; Budownictwo jednorodzinne N=445; Budownictwo wielorodzinne N=260

KOSZTY OGRZEWANIA

W przypadku wielu gospodarstw domowych faktyczne koszty ogrzewania i przygotowania ciepłej wody są trudne do ustalenia. Dotyczy to w szczególności tych gospodarstw gdzie paliwo pochodzi z różnych źródeł – część jest kupowana, część natomiast pozyskiwana jest za darmo. Analizując koszty ogrzewania deklarowane przez osoby objęte badaniem można stwierdzić, że różnią się one istotnie w zależności od rodzaju zamieszkiwanego budownictwa. **Wyższe wydatki ponoszą gospodarstwa domowe zlokalizowane w budynkach jednorodzinnych. Średni roczny koszt ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w domach jednorodzinnych zgodnie ze wskazaniami badanych wynosi około 2500 zł.** Wydatki na cele grzewcze zróżnicowane są w budynkach jednorodzinnych w zależności od typu wykorzystywanego paliwa – średni koszt ogrzewania węglowymi kotłami zasympowymi kształtuje się na poziomie 2900 zł, kotłami z automatycznym podajnikiem 3400 zł, natomiast w przypadku pieców kaflowych nie przekracza 2000 zł. W budownictwie wielorodzinnym, ze względu na lepszy stan techniczny budynków i mniejsze powierzchnie lokali, przeciętny koszt ogrzewania mieszkań jest niższy niż w budownictwie jednorodzinnym i nie przekracza 2000 zł.

Zaledwie 15% objętych badaniem gospodarstw domowych otrzymuje dotacje na

cele grzewcze. Z tego rodzaju wsparcia nieco częściej korzystają mieszkańcy gospodarstw zlokalizowanych w budynkach jednorodzinnych (17% wobec 11% gospodarstw w budynkach wielorodzinnych). **Pomoc w tym obszarze najczęściej ma formę deputatów węglowych**, z reguły w postaci od 0,5 do 1 tony węgla, alternatywnie są to dotacje finansowe. W tym drugim przypadku wysokość wsparcia cechuje dość duże zróżnicowanie. Najniższe dotacje to 100 zł na sezon grzewczy, najwyższe przekraczają 1000 zł. **Średnia kwoty dotacji finansowej zawiera się w przedziale 400-500 zł rocznie.** Rzadziej oferowana forma pomocy dotyczy budownictwa wielorodzinnego, gdzie w kilku przypadkach gospodarstwa domowe otrzymują wsparcie w postaci stałej dopłaty do czynszu.

W przypadku 5% budynków jednorodzinnych wolontariusze stwierdzili fakt wykorzystywania w charakterze paliwa, obok drewna i węgla, różnego rodzaju odpadów, bytowych lub budowlanych. W rzeczywistości wartość ta może być zaniżona, ze względu na trudność oceny występowania i skali tego zjawiska w trakcie jednorazowej wizyty wolontariusza, często również bez możliwości przeprowadzenia wywiadu środowiskowego dotyczącego tego właśnie aspektu. Wskazany powyżej odsetek traktować należy więc jako wartość minimalną.

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy

Krakowski Alarm Smogowy to ruch społeczny, który powstał w 2012 roku w odpowiedzi na dramatyczną jakość powietrza w Krakowie. Choć nasza aktywność początkowo dotyczyła jedynie Krakowa, obecnie KAS prowadzi działania w całym kraju. Od 2014 roku pełnimy rolę koordynatora i sekretariatu Polskiego Alarmu Smogowego – sieci zrzeszającej oddolne ruchy antysmogowe z terenu całej Polski. Od początku swego istnienia KAS zabiega o ustanowienie niezbędnych ram prawnych (w tym norm jakości węgla, standardów emisyjnych dla kotłów, uchwał antysmogowych, ograniczeń w ruchu samochodowym), wdrożenie skutecznego systemu kontroli przepisów ochrony powietrza oraz uruchomienie szerokich programów finansowych wspierających mieszkańców w przejściu na źródła ciepła, które nie przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza.

www.krakowskialarmsmogowy.pl

PwC Polska

W PwC naszym celem jest budowanie społecznego zaufania i rozwiązywanie kluczowych problemów. Jesteśmy siecią firm działającą w 158 krajach. Zatrudniamy ponad 236 tysięcy osób dostarczających naszym klientom najwyższą jakość usług w zakresie audytu, doradztwa biznesowego oraz doradztwa podatkowego i prawnego. PwC w Polsce jest obecne od ponad 26 lat. Obecnie posiada 8 biur regionalnych – w Warszawie, Łodzi, Gdańsku, Poznaniu, Wrocławiu, Katowicach, Krakowie i Rzeszowie, a także Centrum Kompetencyjne w Gdańsku oraz dwa Service Delivery Center w Katowicach i Opolu. Spółki PwC w Polsce zatrudniają prawie 4 500 osób. Dowiedz się więcej na www.pwc.pl.

www.pwc.pl

- *Dwie trzecie osób zgłoszonych do Programu Szlachetna Paczka zamieszkuje domy jednorodzinne – stan tych budynków jest znacznie gorszy niż budynków wielorodzinnych.*
- *60% domów jednorodzinnych zamieszkiwanych przez osoby zgłoszone do Programu jest zupełnie nieocieplona, a dalsze 14% posiada jedynie częściowe ocieplenie.*
- *Aż 90% domów jednorodzinnych ogrzewanych jest za pomocą paliw stałych – węgla i drewna. Średni wiek kotła na węgiel to 14 lat w związku z czym urządzenia te będą musiały być wkrótce wymienione.*
- *W aż 24% domów jednorodzinnych oraz 10% mieszkań w budownictwie wielorodzinnym głównym źródłem ciepła są stare piece kaflowe. Ich średni wiek to 40 lat.*
- *Mieszkańcy aż 27% budynków nie mają dostępu do ciepłej wody w kranie – zmuszeni są podgrzewać wodę w garnku, na kuchniach gazowych, elektrycznych lub piecach na paliwa stałe.*
- *W aż 33% domów jednorodzinnych stwierdzono, że pomieszczenia są niedogrzone.*

